

Castratie

©mh

Of we de „Alfonsinerig” van de liefde nu oké dan wel zielig moesten vinden. Dat was het vraagstuk dat op ons terras-tafeltje belandde, een week geleden, ergens op het zuidelijke halfrond van deze planeet. Het begrip „Alfonsinerig” was toen welgeteld zes minuten oud. Alfonso en Alfredo, de twee heren die het fenomeen aan zijn naam geholpen hadden, hadden ons net vaarwel gekust.

Onze levens hadden elkaar exact zeven minuten gekruist. De twee hadden ons toegelachen toen we — twee vrouwen van ergens in de dertig — een zonnig plaatsje zochten op het verlaten terras. En onze wegwaaiende servetten hadden ze galant tegengehouden met hun voet. Toen waren ze een praatje beginnen maken.

Alfonso droeg een postmoderne bril en had zichzelf in een opvallend wijnkleurig polotruitje gehesen. Zijn maat was een kop kleiner en een heup breder. Zijn lach was iets timider en hij droeg zijn handen op de rug.

Waar we vandaan kwamen, vroegen ze. En of we het hier ook zo mooi vonden. Alle clichés die onlosmakelijk verbonden zijn met een eerste *flirty* kennismaking, passeerden de revue. Allemaal in een Spaans-Italiaans brabbeltaaltje. En, oh ja, of hij niet even met ons op de foto mocht? probeerde Alfonso nog. „Tuurlijk”, giechelden we. Terwijl Alfredo zijn camera schietklaar hield, vleide Alfonso zijn hoofd tegen onze half-naakte schouders, zijn armen stevig om de tegenoverliggende flank geklemd. Een klik vereeuwigde zijn stralende ogen.

Voor ze met de noorderzon vertrokken, vertrouwden ze ons nog gauw hun leeftijd toe. „85”, zei Alfonso. „87”, klopte Alfredo zich op de borst. Waw, lachten we, terwijl we hun een laatste kushand toewierpen.

„Een grappige ontmoeting”, zegden we al zuchtend boven onze colarietjes. Maar ze zette ons ook aan het denken. Stel dat Alfonso twintig of dertig jaar jonger was geweest, wat hadden we dan gedaan? Het spel ook meegespeeld? Hem net zo goed even ongegeneerd lachend in de ogen gekeken? Hem eerlijk verteld hoe oud of hoe jong we waren? *No way*. Vernietigende blikken, afkeurend gesnif en twee paar zonnebril-ogen zouden zijn deel geweest zijn. De kans dat we ons samen met hem op pellicule of pixel vereeuwigden, zou even groot geweest zijn als de kans dat een van ons beiden nog een seconde langer van de lokale Citroëntaart kon afblijven. Nihil dus.

En onze hersenen kronkelden voort. Wie dan het beste af is, vroegen we ons af. De afgewezen vijftiger of de geknuffelde tachtiger? Is het niet doordat we de Alfonso’s van deze wereld probleemloos aan onze schouder vleien dat we hun eigenlijk het meeste onrecht aandoen? Als we hen echt als serieuze spelers in het m/v-spel zouden zien, zouden we onze schouder-spieren enkel gebruiken om hen een apathisch ophaalgebaar toe te werpen. Door van onze schouder een liefdeskussen te maken, doen we niets anders dan hen van hun mannelijkheid te beroven. Hen virtueel te castreren, *quoi*. Kortom, wanneer een teveel aan testosteron schattig wordt en flirten iets vergoelijkends krijgt, stapt het m/v-spel een nieuwe dimensie binnen, dat van de „Alfonserig”, besloten we behoorlijk hoogdravend.

Een minibus reed voorbij. Aan een van de ramen verschenen vier gelukkige wuifhanden. Alfonso en Alfredo, zich compleet onbewust van het wrede lot dat we hen net toebedeeld hadden.

Soms is het beter om niet te veel na te denken over de dingen.

Lieve Van de Velde werkt op *De Standaard Online* en heeft ook een niet-virtueel leven. Beurtelings geven zij en Sam Delbeke hun kijk op relaties, seks en andere dingen des levens.

www.standaard.be/manvrouw

sen geregistreerd als kunstenaar. Het gros van hen zal hiervoor nooit de erkenning krijgen. De reputatie van een creatieve geest is altijd onderhevig aan de grillen van de sociale erkenning, en die zijn totaal onvoorspelbaar. Zo is iedereen het er vandaag over eens dat Bach een creatief genie was op muzikaal vlak, terwijl hij tegen het einde van zijn leven en nog lang na zijn dood bestempeld werd als „ouderwets”.

5. Opportunisme of hoog EQ?

Csikszentmihalyi houdt zich niet bezig met de duistere kanten van creativiteit. Bij hem geen verhalen over psychose, maar vooral bruisend enthousiasme over de vaststelling dat de meeste creatievelingen ronduit optimistisch zijn. Daarmee geeft hij meteen tegengas voor de wijdverbreide opvatting dat creativiteit — vooral artistieke creativiteit — moet ingebed zijn in pijn en lijden. Het gekwelde genie is een mythe die we te danken hebben aan de romantische school. Gekwelde zielen als Tolstoj en Dostojevski bestonden/bestaan natuurlijk, maar de reden voor die gekweldheid heeft niets met hun creativiteit te maken. Wat Tolstoj en Dostojevski betreft: zij leefden en werkten op het moment dat de Russische samenleving op instorten stond, en die onzekerheid en somberheid reflecteert zich daardoor onvermijdelijk in hun werk. De vele verhalen over kunstenaars die, gekweld door de pijnlijke kronkels die hun creatieve geest maakt, naar drank, drugs of pillen grijpen, hebben dan ook minder te maken met nevenverschijnselen van hun creativiteit, dan wel met een schrijnend gebrek aan waardering en erkenning. Interactie met de omgeving blijkt een cruciale rol te spelen in creatieve verwezenlijkingen, daar zijn de meeste onderzoekers het stilaan over eens. Creativiteit moet, wil ze ten volle tot ontplooiing komen, gepamperd en goed-gekeurd worden door de sociale en professionele omgeving. Talent is maar een kleine eerste stap. Wie geen toegang krijgt tot het gebied waarin dat talent zich verder kan ontwikkelen, zal met zijn creativiteit op dat vlak nooit iets kunnen betekenen. Elk getalenteerd kind — of het nu op wiskundig, wetenschappelijk of artistiek vlak is — moet de regels leren kennen, om ze toe te passen en om ze misschien uiteindelijk te kunnen overtrekken. En iedereen die talent heeft en de regels kent, moet aan de slag kunnen gaan „in het veld”. Het is uiteindelijk dat veld dat erover beslist of er sprake is van echte creativiteit, van verwezenlijkingen die steek houden, nut hebben, de mensheid iets bijbrengen. Maar ook daarin kan de creatieveling een rol spelen. Wie, behalve talent én kennis én schitterende ideeën, ook over het vermogen beschikt zich vlot aan te passen aan de verwachtingen van zijn omgeving en alles wat op zijn weg komt, weet te gebruiken om zijn doelen te bereiken, zal ongetwijfeld veel sneller erkenning

krijgen dan zijn iets minder sociaal begaafde collega. Opportunisme, roept de ene. Emotionele intelligentie, oordeelt de andere. En het liefst meer dan dat.

6. Hoogbegaafdheid, een vloek?

Het lijkt voor de hand liggend dat zinvolle creativiteit niet mogelijk is zonder intelligentie. Mensen die iets betekenen in hun vakgebied, of het nu over architectuur, scheikunde of literatuur gaat, zijn zonder uitzondering intelligent. Minstens gemiddeld intelligent, vaak heel intelligent. Vreemd genoeg blijken mensen die superintelligent zijn, het doorgaans minder ver te schoppen op creatief gebied dan de subtoppers. De vloek die op hoogbegaafde kinderen lijkt te rusten tijdens hun schoolcarrière, zou zich weleens kunnen doortrekken naar hun latere leven. Omdat alles te gemakkelijk en te vanzelfsprekend is, dreigt het heilige vuur uit te doven. Elk sprankje creativiteit wordt al snel gedoofd door verveling en een zekere zelfgenoegzaamheid. Het is geen toeval dat bijvoorbeeld rekenwonders zelden uitblinkers worden op professioneel vlak.

7. Schoonheid doodt creativiteit

Meer dan één creatieveling ontdekte in de loop van zijn leven de weldadige invloed van de natuur. In een mooie, rustgevende omgeving — de bossen, de bergen, de zee: u kiest — lijken ideeën sneller tot ontwikkeling te komen, lijken stukjes van een schijnbaar onoplosbare puzzel ineens verbazend vlot ineens te passen. Kortom: de inspiratie ligt er voor het rapen. Nogal wat schrijvers en kunstenaars meenden dan ook hun grijze geboortestreek te moeten verlaten, om in hun Tuin van Eden hun creativiteit de vrije loop te kunnen laten. Soms werkte de verhuizing, vaak bleek het een tragische vergissing. De Britse dichteres Elisabeth Barrett-Browning was maar een van de velen die zozeer overspoeld werden door de poëtische kracht van het landschap, dat haar werk teleurstellend prozaïsch werd. Je kunt niet eeuwig jubelen over het Toscaanse licht dat een sluier van goud over de heuvels drapeert.

De remedie blijkt simpel: inspiratie opdoen in het paradijs, maar werken in een vertrouwde, misschien wel saaie omgeving. Beethoven componeerde prachtige muziek in een vrij duistere kamer in een bescheiden huis. En Einstein zette zijn relativiteitstheorie op papier gezeten aan de keukentafel. Precies om die reden zouden monniken hun kloosters met Spartaans ingerichte cellen gebouwd hebben op de schitterendste plekken van de wereld: hun één procent inspiratie kregen ze cadeau zodra ze hun neus buitenstaken. En werken deden ze in soberheid, zonder franje.

Hoe word ik creatief?

Susan Greenfield is een toonaangevende neurologe en wereldberoemd om de transparantie van haar verhalen over de werking van onze hersenen. Zij geeft geen „tien gouden tips” of andere toverformules met garantie op succes, wel een aantal bedenkingen om mee aan de slag te gaan.

1. Als u geen antwoord vindt op een probleem, probeer het probleem dan eerst zo duidelijk mogelijk te verwoorden. Schrijf alles op, doe iets anders. Laat het onderbewustzijn zijn werk doen. De oplossing, of op zijn minst een idee, kan plotseling en spontaan opduiken, soms zelfs tijdens de slaap.

2. Mensen slagen er beter in na te denken en interessante ideeën

te spuien in een informele omgeving. Ontspannen eten en drinken met gelijkgestemden werkt beter dan een formele vergadering op het werk.

3. Een hoop losse elementen bij elkaar gooien en ze bestempelen als „ideeën” heeft weinig zin. Ze krijgen maar waarde als hun samenhang enige betekenis heeft.

4. Te vaak op de computer werken en een te grote vloed aan informatie kunnen afstompelijk werken en de creativiteit doden. Het is beter te reflecteren over de aanwezige en gewenste kennis, dan onophoudelijk informatie te blijven verzamelen.

5. Om creatief te kunnen zijn, moet je op zoek gaan naar een trager tijds kader, zonder afleiding.

Dat betekent: het liefst geen telefoon, geen computer met internet, geen radio, geen tv of wat dan ook.

6. De zo klassieke brainstorm uit het bedrijfsleven werkt contra-productief. Kwaliteit verdrinkt in de kwantiteit. Gesprekken per twee, waarbij de een als klankbord voor de ander fungeert en vice versa, blijken veel beter te werken.

7. Bij het uitwisselen van ideeën tijdens speciaal daarvoor ingerichte sessies, moet het vooral leuk blijven. Wie de pech heeft dat zijn ideeën meteen onderuitgehaald worden, zal de creativiteit en het enthousiasme dat ermee gepaard gaat, hopeloos voelen opdrogen.

2